[illegible]

اگر آن هندی که برین ابر ... جانانه رفته است ... [illegible]

ما همه از رخ حق ... [illegible]

از آنکه در آنجا اقود رعالمت

بسم الله الرحمن الرحیم

الحمد لله رب العالمین والصلوة والسلم علی محمد واله اجمعین الطیبین الطاهرین اما بعد این رساله ایست مشتمل بر خلاصه واجبات نماز در ان سه فصل است فصل اول در مقدمات نماز است وان شش چیز است

طهارت وان وضو وغسل وتیمم است وموجبات وضو هفت چیز است ۱ بول ۲ وغایط و ۳ باد و ۴ خواب و ۵ زوال عقل بهر چه بوده باشد یا بیهوشی یا مستی ۶ و رطوبت مشتبهه پیش از استبرا ۷ واستحاضه واما جنابت ناقض است و موجب نیست وموجبات غسل شش چیز است ۱ جنابت ۲ وحیض ۳ واستحاضه غیر قلیله ونفاس ۴ ومس میت ادمی بعد از سرد شدن ۵ وقبل از غسل ومردن ادمی وموجبات تیمم تیمم موجبات وضو وغسل است با تعذر از ان دو وناقض است تیمم را انچه ناقض است مبدل را بعلاوه تمکن از مبدل وگاهی واجب میشود طهارت بنذر وشبهه نذر وواجب است وضو وغسل وتیمم از برای نماز واجب وطواف واجب وشرط است از برای روزه ماه مبارک رمضان وقضای ان از برای جنب ومستحاضه

وحایض

در مسجد

وحایض ونفسا اگر پاک شده باشند قبل از فجر وشرط است از برای دخول جنب ومستحاضه در مسجدین وهم چنین بحایض ونفسا با طهارت واز برای مکث نمودن انها در مساجد وگذاشتن چیزی در انها وخواندن عزیمه واز برای جنب اگر واجب باشد بر او مس اسم الله تعالی و اسماء انبیا وائمه وواجب است تیمم از برای بیرون امدن جنب از یکی از دو مسجد اگر زمان تیمم کمتر از زمان غسل باشد وغسل مستلزم تلویث مسجد باشد واجبست در وضو رعایت هفده چیز وان نیت است وشستن صورت از دم موی سر تا زنخ وانچه فرو گیرد ابهام ووسطی ودو دست از مرفق ومسح سر ومسح دو پشت پای از سر انگشتان تا بلندی پشت پا وابتدا نمودن از اعلا در شستن صورت وان مرفق در شستن دست وبودن مسح برطوبت اب وضو وبا تعذر اخذ کند از سایر مواضع وضو وترتیب وموالات ومباشرت ومطلق بودن اب وطاهر بودن اب ومباح بودن اب وجواز استعمال اب بانکه در استعمال ان مرضی یا ضرری نباشد واباحه مکان واباحه ظرف ومحل ریختن اب در صورت انحصار وطهارت محل وضو ووسعت وقت از برای وضو

ان و

و در یک رکعت و واجبات غسل ترتیبی چهارده چیز است نیت شستن
سر و گردن و شستن طرف راست و شستن طرف چپ و رسانیدن آب بجمیع
بشره و مباشرت و ترتیب و طهارت آب و اطلاق آن و طهارت محل و اباحه
آب و اباحه مکان و جواز استعمال آب و اباحه ظرف و محل ریختن آب غسل بصورت
انحصار و واجبات تیمم چهارده چیز است نیت و زدن باطن هر دو دست
بر زمین و مسح جبهه از رستنگاه موی سر تا طرف بالای دماغ و مسح پشت دست
راست از بند دست و مسح پشت دست چپ و نبودن حایل میان
خاک و دست و ماسح و ممسوح و ترتیب و موالات و طهارت خاک
و اباحه مکان و کشیدن دو کف دست را باهم بر جبهه و کشیدن — محل تیمم با امکان و الطهاره
هر یک از دو دست بر پشت دیگری بر سبیل استیعاب مقدمه در تیمم
ازاله نجاسات چهارده گونه از جامه و بدن و محل جبهه بمطهر شرعی
با امکان و عدم عذر روان بول است و غایط از هر حیوانی که غیر ماکول
اللحم باشد و صاحب خون جهنده باشد و میته و خون از هر حیوانی
که صاحب خون جهنده باشد و سگ و شراب و هر مسکری که مایع بالاصاله باشد
بالاصاله و عصیر عنبی بعد از غلیان و فقاع و عرق جنب از حرام و عرق حیوان

حلال

حلال و عصیر عنبی با سکر مطهرات چهارده است مطهرات آب هر چیز را
و زمین ته پا را و هر چیزی که آلت زیر پا باشد و آفتاب زمین و
حصیر و بوریا و هر چیز را که بر زمین منصوب باشد و استحاله و اسلام
و نقص در اسلام عصیر و انتقال مثل خون کک و شپش و جسم‌ها
که بتوان با او استنجا کرد محل نجو و استبراء رطوبت مشتبه را و انفصال
غساله رطوبت باقی را و زوال عین نجاست در بدن حیوانات و زوال
عین از بواطن انسان مثل سوراخ گوش و دهان و دماغ و بیرون آمدن
خون از محل ذبح با خراج آن قدر که باقی بماند در ذبیحه و غیبت بدن و جامه
مسلم را باحتمال التطهیر معفوات خون قروح و جروح و خون کمتر از درهم
از بدن و جامه اگر غیر خون حیض و نفاس و استحاضه یا خون نجس العین
یا غیر ماکول اللحم باشد و از نجاست جامه مربیه صبی و یا صبیه اگر غیر از یک
جامه نداشته باشد و کفایت میکند در روز و شب یکدفعه شستن
آن و از نجاست چیزی که ساتر نشود و از نجاست مطلقا با تعذر
ازاله مثل سرما و گرما و واجبات تخلی ستر عورت و حرام است روی یا پشت
بقبله کردن در حال تخلی مقدمه در تیمم پوشانیدن بشره دو عورت از بیننده هم

مرد و خنثی و ممسوح چه ناظری باشد
و چه نباشد و جمیع بدن خنثی مو سر از برای

زن غیر از صورت و دو کف دست و دو قدم **و معتبرست** در ساتر
شش چیز طهارت مگر آنچه استثنا شده و جلد میته نبودن و جلد غیر مأکول
اللحم نبودن و غصبی نبودن علماً و اختیاراً و حریر خالص نبودن از برای مرد
در غیر حرب یا ضرورت مثل تقیه و سرما یا مرض و زربفت نبودن از برای
مرد **مقدمه ۴** مراعات وقت از برای یومیه پنج وقت است زوال شمس از برای
نماز ظهر تا پیش از مغرب بمقدار ادای نماز عصر بعد از نماز ظهر تا مغرب از برای
نماز عصر و مغرب از برای نماز آن تا پیش از نصف شب بمقدار ادای نماز
عشا بعد از مغرب تا نصف شب از برای نماز عشا بعد از نماز مغرب و طلوع
فجر صادق تا طلوع شمس از برای نماز صبح **مقدمه پنجم** مکان و شرط است غصبی
نبودن آن و طهارت محل پیشانی و بودن محل پیشانی از زمین یا آنچه از
زمین بروید بشرط آنکه مأکول یا ملبوس نباشد عادة **مقدمه ششم**
قبله و معتبرست در حال اختیار رو بودن مصلی بسوی کعبه اگر بداند عین
آنرا و بسوی جهت اگر نداند عین را و نداند جهت را و الا اعتماد نماید
بر اموری که موجب ظن بجهت است و اگر ظن ممکن نباشد باید بچهار
سمت نماز کند با وسعت وقت و الا مخیرست از هر جهتی که خواهد یک نماز کند

تنبیه

تنبیه آنچه ذکر شد در مقدمات مشترکست در میان حاضر و مسافر و مسافر
باید قصر نماید نماز چهار رکعتی را باید دو رکعت در غیر اماکن اربعه مسجد حرام
و مسجد کوفه و حایر سید الشهدا او و در این چهار موضع مخیرست در میان
قصر و اتمام و وجوب قصر مشروط است بده شرط بودن مسافت بقدر
هشت فرسخ و زیاد از آن و قصد هشت فرسخ داشتن جزماً و قصد
منافی نکردن پیش از رسیدن بمسافت و قصد اقامت عشره نکردن در اثنا
راه و نرسیدن بوطن در اثنای راه و بیرون رفتن تا بحد ترخص و آن
مخفی شدن آثار ولایت است یا نشنیدن صدای اذان اهل ولایت
و سفر معصیت نبودن و نماندن سی روز در مکانی متردد او کثیر
السفر نبودن و نبودن کسیکه خانه او همراه او باشد مثل خیمه نشین و
اعراب **فصل دویم** در مقارنات نماز است و آن هشت چیز است
نیت و تکبیرة الاحرام و قرائت و قیام و رکوع و سجود و تشهد و سلام
و معتبرست در نیت شش چیز قصد تعیین یا عدم تعیین و قصد ظهر و اتمام
یا عدم تعیین و قصد قضا و ادا یا عدم تعیین و استدامت نیت تا و قربت
فارغ و مقارنه با تکبیرة الاحرام **و معتبرست** در تکبیرة الاحرام سیزده چیز اجماع

شرایط نماز دان و قصد افتتاح و تلفظ نمودن بصیغه الله اکبر و عربی بودن
آن با قدرت و موالات و مقارنه با نیت و مد ندادن همزه الله را و
اکبر را بنحوی که بگردد اکبار و ترتیب و اخراج حروف از مخارج و قطع همزه الله
و همزه اکبر و شنوانیدن آن را بنفس خود تحقیقا یا تقدیرا و معتبرات در قرائت
هفده چیز است خواندن حمد در رکعت اول و دویم عینا و در سیم و چهارم
تخییرا میان حمد و تسبیحات اربع و واجبست ترتیب و موالات و عربیت
و اخفات و خواندن سوره بعد از حمد در رکعت اول و دویم با وسعت
وقت و مراعات اعراب و بناء و تشدید و ادغام در کلمه واحده و مراعات
ترتیب در کلمات و آیات و مراعات وقوف بر اواخر کلمات و محافظت
و محافظت نمودن بنظم و موالات و جهر از برای مرد در صبح و در دو رکعت
اول و دویم مغرب و عشا و اخفات در ما بقی و ترتیب میان حمد و
سوره غیر از برائة و وحدة سوره و اتمام غیر از برائة و وحدة سوره و اتمام
حمد و اتمام سوره در حال اختیار و نبودن سوره عزیمه و سوره که
فوت شود وقت بقرائت آن و برگشتن از سوره توحید یا جحد در غیر
جمعه و منافقین در نماز جمعه یا ظهر آن و جایز است در غیر این دو هنگام

کافیست بسمله را در اول حمد و سوره

از نصف

۵

از نصف تجاوز نکرده باشد و تعیین سوره پیش از بسمله مگر آنکه عادة نموده
باشد بسوره معینی و اخراج حروف از مخارج خود و عربیت قرائت و
ترک تامین بعد از حمد بلکه مطلقا در غیر تقیه و معتبرات در قیام پنج
چیز است استقرار و انتصاب و استقلال در حال اختیار و قیام بر
هر دو پا و نگذاشتن دو پا را دور از یکدیگر بنحوی که از هیئات قیام بیرون
کند او را و معتبرات در رکوع یازده چیز است تا آنکه برسد بزانو کف دست
با اختیار و ذکر مجزیست سبحان ربی العظیم یا سه سبحان الله و با ضرورت
یک سبحان الله و طمانینه بقدر ذکر و عربیت ذکر و موالاة و شنوانیدن
آن را بنفس خود تحقیقا یا تقدیرا و بلند نمودن سر از رکوع و طمانینه در ایستادن
و طول ندادن طمانینه را بنحوی که بیرون کند او را عرفا از نماز گذاردن و
اداء حروف از مخارج طبیعیه و حفظ نمودن حرکات اعرابیه و بنائیه و معتبرات
در سجود چهارده چیز است تا آنکه مساوی شود محل پیشانی با محل قدم
یا بلندتر نباشد بقدر یک خشت از موضع قدم با اختیار و سجود بر
اعضای هفت گانه و طهارت محل جبهه از جنس زمین یا نبات
اگر خوردنی و پوشیدنی نباشد عادة و استقرار اعضاء و ذکر مجزیست

سبحان ربی الاعلی یا سبحان یا یک سبحان الله در ضرورت و طمانینه
بقدر ذکر سجود و عربیت ذکر و موالات و شنوانیدن ذکر بنفس خود
تقدیرا یا تحقیقا و بلند نمودن سر از سجود و طمانینه دانجو بکر گذشت
و دو سجده نمودن نه کمتر و نه بیشتر و مقرات در تشهد نه چیز است
نشستن بمقدار ذکر واجب و طمانینه بقدر ذکر و شهادتان و
صلوة بر نبی و صلوة بر آل او و عربیت آن و ترتیب و موالاة و شنوانیدن
ذکر را بنفس خود و احوط مراعاة منقولست مجزیست اشهد ان لا اله
الا الله و اشهد ان محمدا رسول الله اللهم صل علی محمد و آل محمد
مقرات در تسلیم نه چیز نشستن بمقدار ذکر واجب و طمانینه
بقدر تسلیم و خواندن یکی از دو عبارت السلام علیکم و السلام
علینا و علی عباد الله الصالحین و ترتیب در میان کلمات و
عربیت آن و موالاة و مراعاة منقول لیکن اگر بجای السلام سلام بگوید
نماز باطل است و تاخیر آن از تشهد و شنوانیدن ذکر بنفس خود
فصل ششم در منافیات نماز و آن بیست و پنج چیز است نواقض
طهارت و مبطلات طهارت مثل طهارت با آب نجس و استدبار

بقبله

بقبله مطلقا یا بیمین یا بیسار و انحراف از قبله بصورت اگر باستدبار
نرسد و سکوت طویل و فعل کثیری که ماحی صورت نماز باشد و
حفظ نداشتن عدد رکعات و شک در یک و دو و یا در دو رکعتی
یا سه رکعتی در عدد رکعات و نقصان رکن و زیادتی آن و نقصان
یک رکعت و زیادتی یک رکعت بعد از تجاوز از محل تلافی و واقع ساختن
نماز را پیش از وقت و واقع ساختن نماز را در مکان یا جامه مجز
یا مغصوب با علم بآن و همچنین بدن و همچنین بدن و فراموشی
غصبیت مضر نیست اگر خود او غاصب نباشد و فراموشی نجاست بدن
و جامه مضر است و در محل جهر مضر نیست و بلوغ در اثنای نماز اگر
باقی بماند از وقت قدر طهارت و یک رکعت و تکفیر عمدا بدون تقیه
و تکلم نمودن عمدا بدو حرف یا یک حرف مفهم معنی بذاته یا بقرینه غیر
قرآن و دعا و ذکر و اکل و شرب اگر فعل کثیر شوند و عمدا قهقهه نمودن و عمدا
گریه نمودن از برای امور دنیا یا از برای میت و ترک نمودن واجبی را
مطلقا مگر جهر و اخفات و اتمام نمودن در موضع قصر از برای جاهل
بحکم که در این معذور است و زیاد نمودن واجبی را مطلقا عمدا بقصد

بقصد توظیف قران در میان دو سوره و تامین و کشف عورت نمودن
عمدا **خاتمه** دران دو بحث است **بحث اول** در خلل وان چند قسمست
اول انکه مقدم است وکذشت **دویم** انکه باعث چیزی نمیشود و
ان فراموشی غیر رکن است از واجبات و متذکر نشدن تا تجاوز
نمودن از محل مثل فراموشی قرائت و بخوان **سیم** چیزیست که باعث
تلافی میشود بغیر سجود سهو مثل فراموشی قرائت فعلی از افعال و متذکر شدن
قبل از فوت **چهارم** چیزیست که موجب تلافی میشود با سجود وان
یک سجده است و تجاوز از محل پس بعمل اورد بعد از سلام و سجده سهوی
نماید از برای ان و واجب است در دو سجده سهو انچه واجبست در
دو سجده سهو انچه واجب است در نماز و نیت کند و بسجود رود و بگوید
بسم الله وبالله اللهم صل علی محمد وال محمد و بعد از دو سجده تشهد
بخواند بتشهد خفیف و سلام بگوید باین طریق که اشهد ان لا اله الا
الله واشهد ان محمدا رسول الله اللهم صل علی محمد وال محمد السلام علیکم
و واجب است دو سجده سهو نیز از برای تسلیم در غیر محل نسیانا واز

برای

برای کلام بی جا و از برای شک در میان چهار و پنج و واجب است کردن
سجود سهو را بعد از نماز بلا فاصله فصل و اگر فراموش کرد بجای
اورد هر وقت که متذکر شود **پنجم** چیزهائیست که موجب احتیاط
است در نماز چهار رکعتی وان هشت چیز است **اول** شک در
میان دو و سه بعد از بلند کردن سر از سجده دویم بنا را بر سه کذارد
و بعد از سلام یک رکعت ایستاده یا دو رکعت نشسته بجا اورد
دویم شک در میان سه و چهار مطلقا بنا را بر چهار کذارد
بعد از سلام دو رکعت نماز احتیاط نشسته یا یک رکعت ایستاده
بجا اورد **سیم** شک در میان دو و چهار بعد از اکمال سجدتین
بنا را بر چهار کذارد و بعد از سلام دو رکعت نماز ایستاده بجای
اورد **چهارم** شک در میان دو و سه و چهار بعد از اکمال سجدتین
بنا را بر چهار کذارد و بعد از سلام دو رکعت نماز ایستاده و دو
رکعت نشسته بجای اورد و سلام **پنجم** شک در میان چهار و
پنج پس اگر بعد از اکمال سجدتین باشد بنا را بر چهار کذارد و بعد از
اکمال سجدتین باشد بنا را بر چهار کذارد و بعد سجده سهوی بجای

بجای آورد و اگر در حال قیام باشد بنشیند پس شک برمیگردد بشک
در میان سه و چهار و حکم آن گذشت و اگر بعد از دخول در رکوع
باشد و قبل از اکمال سجدتین بنا بر چهار گذارد و نماز صحیح است
شک در میان سه و پنج است در حال قیام بنشیند پس شک بر
میگردد بشک در میان دو و چهار و حکم آن گذشت ششم شک
در میان سه و چهار و پنج در حال قیام پس بنشیند پس شک برمیگردد
بشک در میان دو و سه و چهار و حکم آن گذشت هفتم شک
در میان پنج و شش در حال قیام پس بنشیند پس برمیگردد بشک
در میان چهار و پنج و بعد از سلام سجده سهو بجا آورد و وجوبا و احتیاطا
اعاده نمودن نماز است در غیر صورت دوم و سیم و چهارم و صورت
از سه صورت پنجم و کثیر الشک شک او اعتبار ندارد و هر چند
در عدد و در رکعتین باشد یا در رکعتی یا در ارکان پیش از گذشتن
محل بنا را بر کردن بگذارد مگر آنکه مستلزم بطلان باشد مثل
شک در میان چهار و پنج پس بنا را بر نکردن بگذارد و لا بد است در نماز
احتیاطا از نیت و تکبیرة الاحرام و حمد بر تنهائی اخفاتا و مجزی

نیت

۸

نیت پنجم و آنچه معتبر است در نماز از تشهد و تسلیم معتبر است در نماز احتیاط
و نیست تاتی از برای خروج وقت و واجب است کردن آن قبل از
صادر شدن منافی نماز و اگر ترک نماید فریضه را کفایت میکند
بحث دویم در خصوصیات باقی نمازهای واجبه بالنسبه بیومیه
مختص است بنماز جمعه به امر اول بیرون رفتن وقت آن بگردیدن
سایه شاخص بمثل آن دویم صحیح بودن آن بدخول در تکبیرة الاحرام
پیش از خروج وقت آن بنا بر قولی سیم استحباب جهر در آن و در ظهر جمعه
مقدم داشتن دو خطبه بر آن چهارم پنجم مجزی بودن آن از ظهر ششم
وجوب جماعت در آن هفتم اشتراط وجوب آن بوجود امام یا نائب
آن بوجود امام یا نایب آن در وجوب عینی نه در وجوب کفائی
هشتم توقف آن بر پنج نفر و زاید که یکی از ایشان امام باشد نهم
سقوط آن از زن و عبد و کور و پیر و لنگ و مسافر و کسیکه مسافت
او زیاد از دو فرسخ باشد غیر زن دهم آنکه نشود دو جمعه در کمتر
از فرسخ باشد مگر آنکه حاضر باشد و شرط است در وجوب آن
تقیه بر نفس محترم یا عرض محترم یا ضرری که متحمل آن نتوان شد عادة

بر نفس خود یا غیر خود از غیر مؤمنین که جمعه گذار باشد نه بر غیر جمعه گذار و نماز
جمعه دو رکعت است مثل صبح مگر آنکه در رکعت اول قنوت دیگر است
پیش از رکوع هم چنانکه قنوط دویم بعد از رکوع است و نماز عید پس
مختص است به امر اول آنکه وقت آن از طلوع شمس است تا زوال دویم
پنج تکبیر بعد از قرائت در رکعت اول و چهار در رکعت دویم بعد از قرائت
ایضاً و قنوط در میان تکبیرات سیم در خطبه بعد از نماز واجب است
بر هر که جمعه بر او واجب بود و کسیکه جمعه بر او واجب نبود بر او واجب نیست
بشروط جمعه و اما نماز آیات پس آن کسوف و خسوف و زلزله و هر بادی که مظلم باشد
خواه سیاه باشد یا زرد یا سرخ و ترساننده غالب خلق باشد و مختص است
نماز آن به امر اول تعدد رکوع پس در هر رکعتی پنج رکوع بکند دویم تعدد
حمد در رکعت واحده اگر تمام نماید سوره را سیم جواز تبعیض سوره در پنجم
و دهم اتمام نمودن تا وقت حصول انست و اما نماز طواف پس مختص است بدو امر
اول کردن آن در مقام یا اطراف پشت آن یا یکی از دو جانب آن مگر در وقت
ضرورت دویم کردن آن بعد از طواف پیش سعی اگر واجب سعی مثل آنکه طواف
در حج یا عمره باشد و اگر در نذر باشد یا قضا پس سعی نیست و ترتیبی نیست

یعنی

اما نماز جنازه پس مختص است به امر اول وجوب تکبیرات چهارگونه بعد از
تکبیرة الاحرام دویم شهادتان بعد از تکبیرة الاحرام و صلوة بر نبی و آل نبی
بعد از تکبیر دویم و دعای دو جهان برای مؤمنین بعد از تکبیر سیم و از
برای میت بعد از تکبیر چهارم سیم آنکه نیست رکوعی در این نماز و نه
سجودی و نه تشهدی و نه تسلیمی و معتبر نیست در آن طهارت
نه از خبث و نه از حدث نه اصغر و نه اکبر اما نذر و شبهه نذر پس هر طریق
که نذر کرد اگر مشروع باشد منعقد است و واجب است وفاء بآن و اگر
تعیین کرد زمانی را و نکرد در آن زمان عمداً قضا نماید و کفاره عهد
و داخل در شبه نذر است عهد و یمین و احتیاط و تحمل از پدر و مستأجر
علیه و قضاء و واجب است در قضا مراعات ترتیب بنحویکه فوت شده
است اگر عالم بترتیب باشد و مراعات عدد تماماً و قصراً و واجب است
قضا بر کسیکه ترک نماید نماز را با بلوغ و عقل و اسلام و طهارت زنان از
حیض و نفاس بعد ابتهو و فاقد طهارت و هم چنین مرتد و نائم و
سکران و شارب مرقد در وقت زوال عذر قضا نیست از برای کسیکه عاجز
بآن شده باشد مادامیکه مرض محترق نشده باشد و اگر عالم شد قضاء

٩

زلجات هرچند سهو اترک نموده باشد ودر سایر ایات لیر نما ندا
بکند بقصد اداء نه قضا با علم بان در وقت تمت الرسالة
فی یوم الخمس تسع من شهر رجب من شهور ١٢٤٢

کتابخانه آستان قدس

